

היום נלמד בעזרת ה':

## זבחים דף קט

**משנה:** אחד קדשים כשרין ואחד קדשים פסולין: שנפסלו בפנים העזרה (כגון בשר זבח שלן, או שיצא חוץ למחיצתו, או שנשחט במחשבת חוץ לזמנו או חוץ למקומו) והקריבן בחוץ, חייב. כיון שאילו עלו בפנים הדין הוא שלא ירדו, הם נחשבים כקרבן ה"מתקבל בפנים", וחייבין על העלאתן בחוץ. שנאמר "לעשות אותו לה'", ודרשינן - כל הנעשה לה' חייבין עליו בחוץ, וכל שאינו נעשה לה' אין חייבין עליו בחוץ.

**המעלה כזית מן העולה ומן האימורים:** המעלה בחוץ חצי זית מזה וחצי זית מזה, חייב. כי העולה היא כולה כליל לה', ולכן הם מצטרפים זה לזה.

**גמרא: תנו רבנן:** נאמר לגבי העלאה בחוץ "איש איש אשר יעלה עולה". אין לי שחייב בחוץ אלא כשמעלה עולה, מניין לרבות אימורי אשם ואימורי חטאת ואימורי שאר קדשי קדשים (דהיינו כבשי עצרת ואימורי קדשים קלים)? תלמוד לומר "זבח", לרבות את אלו.

**שואלת הברייתא:** מניין לרבות הקומץ וכו': מניין לחייב גם על העלאה בחוץ של הדברים הבאים? - **הקומץ והלבונה** של מנחת נדבה. **והקטורת ומנחת כהנים** שהיא מוקטרת כליל וראויה להעלאה כקומץ מנחת ישראל (אבל שיירי מנחת ישראל נאכלין ואין ראוין להעלאה בפנים ולכן אינו חייב על העלאתם). **ומנחת כהן משיח** היינו עשירית האיפה שכהן גדול מביא כל יום. **והמנסך שלושת לוגין יין**, שזהו פחות שבנסכים. **והמנסך שלושת לוגין מים**, שמוקדשין לניסוך המים בחג? על כך תלמוד לומר "ואל פתח אהל מועד לא יביאנו", ודרשינן, כל הבא לפתח אהל מועד חייבין עליו בחוץ.

**שואלת הברייתא:** ואין לי אלא קדשים כשרים. מנין לרבות פסולין? מניין לחייב גם על העלאת חוץ של פסולין, שנפסלו בפנים ודינם הוא שאם עלו לא ירדו (אך

אין ללמדם מ"לא יביאנו", שהרי אינם ראויים לבא לכתחילה). כגון הדברים הבאים

-

**'הלן'** קרבן שהלינוהו ועבר עליו לילה. **'והיוצא'** חוץ לחומה. **'והטמא'** שנטמא. וקרבן שנשחט במחשבת **חוץ לזמנו**, או **חוץ למקומו**. וקרבן **שקיבלו פסולים וזרקו את דמו**. וקרבנות שצריך לתת את דמם **למטה והוא נתנן למעלה**. או להיפך הניתנין **למעלה שנתנן למטה**. וקרבנות שצריך לתת אותם על המזבח החיצון **בחוץ והוא נתנן בפנים** על מזבח הפנימי. או להיפך הניתנין **בפנים שנתנן בחוץ**. וקרבן **פסח או חטאת ששחטן שלא לשמן** בפנים ונפסלו. כל אלו מניין שהמעלה מהן בחוץ אחר שנפסלו, שהוא חייב?

על כך תלמוד לומר "לא יביאנו לעשות אותו", ודרשינן כל המתקבל בפתח אהל מועד, חייבין עליו בחוץ. כי "לעשות אותו" משמעותו "הראוי ליעשות", אפילו אינו ראוי לבא מחוץ לפנים. וכיון שפסולים אלו אם עלו לא ירדו, והכהן נזקק להם, או להפך בהם בצינורא או להעלותן מראש המזבח למערכה, לפיכך הם נחשבים ראויים ליעשות.

\*

## למדנו במשנה - המעלה כזית מן העולה כו': ומאמוריה בחוץ, חייב.

מדייקת הגמרא: **עולה ואימוריה**, אין: עולה ואימוריה אכן מצטרפים, משמע ששלמים ואימוריהן אין בשרן מצטרף לאימוריהן לכזית העלאת חוץ. והטעם לכך, כי בשר שלמים אינו בר הקטרה, ואינו נכלל באיסור של "אל פתח אהל מועד לא יביאנו".

**תנינא להא**: שנינו את דברי משנתנו גם בכרייתא. דתנו רבנן - עולה ואימוריה מצטרפין לכזית להעלותן בחוץ. ומצטרפין לחייב עליהן משום פיגול, ונותר וטמא. וסלקא דעתא שמדובר באוכל כזית בשר ואימורין מעולה שהיא פיגול או נותר, או שאכלה בטומאת הגוף. ודוקא בעולה מצטרפין.

קושיא: **בשלמא להעלותן וכו'**: בשלמא מוכן מדוע להעלותן בחוץ, עולה דכליל מצטרפת עם אימוריה, אבל שלמים שאינן כליל, לא. אלא לענין פיגול נותר וטמא, מאי טעמא לא מצטרף הבשר עם אימורין? והרי בין בבשר בין באימורים שייך דין

פיגול נותר וטמא. כי כל דבר שיש לו דברים המתירין אותו, בין לאדם בין למזבח, חייבין עליו משום פיגול. וכיון שהדם מתיר את הבשר לאדם ואת האימורין למזבח, מדוע לא יצטרפו יחד לשיעור כזית של פיגול ונותר? והרי למדנו במשנה (במסכת מעילה) שכל הפיגולין מצטרפין, וכל הנותרין מצטרפין. ואם כן, למה לא מצטרף בשר שלמים עם אימורין? ואם כן קשיא פיגול אפיגול! קשיא נותר אנותר!

**תירוץ:** פיגול אפיגול לא קשיא: כי המשנה במעילה עוסקת באדם האוכל פיגול, שמצטרפין בשר ואימורין לחייב חטאת על אכילת כזית מהן, וזהו אפילו בשלמים.

ואילו מה שאמרו "עולה" אין, שלמים לא, במחשבת פיגול. מדובר באופן ששחט או זרק על מנת להקטיר חצי זית בשר עולה וחצי זית אימורין במחשבת חוץ לזמנו, שרק בעולה פיגול. אבל בשלמים, אם חישב לאכול או להקטיר חצי זית בשר וחצי זית אימורין, לא פיגול. שאין מחשבת אכילה מפגלת בנקטין. ואין מחשבת הקטרה מפגלת בנאכלין.

**נותר אנותר לא קשיא:** כי במשנה במעילה האומרת שמצטרפין, כאוכל נותר סתם, והיינו אפילו בשלמים. ואילו מה שאמרו "עולה" אין, שלמים לא, מדובר שאבדו או נשרפו הבשר והאימורין עד שלא נזרק הדם, ונשתייר חצי זית מזה וחצי זית מזה. ולכן רק בעולה חייב משום נותר, כיון שכולה כליל, ויכול לזרוק עליהם את הדם, כי הם מצטרפין לאכילת מזבח. אבל שלמים, אין חצי זית מבשרן וחצי זית מאימוריהן מצטרפין להתחייב עליהן משום נותר, כי אי אפשר לזרוק עליהם את הדם. שהרי אין כזית בשר לאכילת אדם, וגם אין כזית אימורין לאכילת מזבח. ולכן, אפילו אם זרקו אין חייבין עליהן משום נותר וטמא. שהרי אמרו לעיל (דף מה', ב) רק בשר הניתר לטהורין חייבין עליו משום טומאה, ומגזירה שוה למדו שכך הוא גם בנותר.

**ומני? רבי יהושע היא!** הברייתא הזו היא דעת רבי יהושע. רבי יהושע אומר – כל הזבחים שבתורה, חוץ מעולה, שנשתייר מהן כזית בשר או כזית חלב, זורק את הדם. דכתיב "וזרק הכהן את הדם, והקטיר החלב". ודרשינן שאם נשתייר מהחלב, אף על פי שאין בשר, זורק עליו את הדם. אך, אם נשתיירו חצי זית בשר וחצי זית חלב, אינו זורק את הדם. כי לדעת רבי יהושע "אם אין בשר אין דם". והעלה דין

זה ממה שנאמר לגבי עולה "ועשית עולותיך הבשר והדם". ובשאר זבחים נאמר "ודם זבחיך ישפך והבשר תאכל", הזקיקן הכתוב זה לזה.

ובעולה, אם נשתיירו ממנה חצי זית בשר וחצי זית חלב, זרוק את הדם, מפני שכולה כליל. ומנחה, אפילו אם כולה קיימת, לא יזרוק!

**קושיא: מנחה, מאי עבידתא?** איך אמרו בה "לא יזרוק" והרי אין בה זריקת דם כלל?

**תירוץ: אמר רב פפא:** רבי יהושע עוסק במנחת נסכים הבאה עם הזבח, ואבד בשר הזבח, והמנחה קיימת. והשמיענו שאינה נחשבת במקום בשר וכאילו נשתייר בשר. ולפיכך לא יזרוק את הדם בשבילה.

**משנה: הקומץ והלבונה של מנחה, והקטורת שמקטירים במקדש בכל יום בשחרית ובין הערביים, ומנחת כהנים** שהיא עולה כולה כליל, **ומנחת כהן משיח** שהוא מביא בכל יום, **ומנחת נסכים** הבאה עם הקרבן, **שהקריב שהקטיר מאחת מהן כזית בחוץ, חייב:** שלדעת ת"ק מה שנאמר לגבי המעלה קדשים בחוץ "לְעֹשֹׂת אֹתוֹ" משמעותו שחייב רק אם מעלה בחוץ שיעור הקטרה שלם, והוא כזית.

**ר"א פוטר עד שיקריב את כולן:** כלומר עד שיעלה את כל הקומץ או הלבונה וכו'. טעמו של ר"א - כיון שאם הקריב אותם בפנים הבעלים לא יוצאים ידי חובה עד שיקריב את כולם, לכן גם המעלה בחוץ אינו חייב עד שיעלה את כולם.

**וכולן שהקריב שהקריבן בפנים, ושייר מהן כזית, והקריבו בחוץ, חייב:** בין לת"ק ובין לר"א, לפי שבזה נגמרה הקטרתן.

**וכולן שחסרו כל שהו לפני הקטרה כגון שנאבדו או נשרפו, והקריבו בחוץ, פטור,** כיון שהם נפסלו מחמת החיסרון ואינם מתקבלים בפנים.

**המקריב המעלה קדשים ואימוריהן בחוץ, חייב:** כלומר שהקריב את הבשר כשהאימורים מחוברים בו, חייב על האימורים.

**גמרא: ת"ר:** למדנו בברייתא - המקטיר כזית קטורת בחוץ חייב, למרות ששיעור הקטרה בפנים הוא חצי מנה, אבל אם הקטיר בפנים פחות מחצי מנה פטור, ואפילו אם הקטיר כזית.

**הגמ' מבארת את הברייתא:**

**קס"ד מאי פטור, פטור זר:** לכאורה כוונת הברייתא שאם 'זר' (= מי שאינו כהן) הקטיר בפנים פחות מחצי מנה, הרי הוא פטור ממייתה (= זר שהקטיר חייב מייתה שנאמר 'וְהִזְרֵהוּ הַקֶּרֶב יוֹמָתוֹ'), שאם לא כן מה שייך לומר 'פטור' על הקטרה שבפנים. וא"כ קשה -

**אמאי, הקטרה היא?!** והרי הברייתא אמרה שהמקטיר כזית קטורת בחוץ חייב, נמצא שאפילו הקטרת כזית נחשבת ל'הקטרה', וא"כ מדוע הוא פטור?

**תירוץ: א"ר זירא אמר רב חסדא וכו':** כוונת הברייתא שאם הכהן הקטיר רק כזית קטורת במקום חצי מנה, יצאו הציבור ידי חובת הקטרה, לפי שגם הקטרת כזית נחשבת ל'הקטרה'.

**א"ר זירא, אי קשיא לי הא קשיא לי:** כלומר רב אמר שר"א של משנתנו הסובר שחייב רק עם הקטיר הכל, מודה לדין הנ"ל שהציבור יצאו ידי חובת הקטרה גם בכזית. רבי זירא מתקשה מדוע ר"א מודה בזה? והרי ר"א אמר במשנתנו שאם הקטיר בחוץ פחות מהשיעור פטור, ונמצא שהוא סובר שפחות משיעור אינה 'הקטרה', וא"כ קשה מדוע יצאו הציבור ידי חובה בפחות מכזית?

**תירוץ: אמר רבה:** הברייתא עוסקת בהקטרת הקטורת שבכל יום ויום בהיכל שלא נאמר בה שיעור מדאורייתא (וחצי מנה הוא שיעור מדרבנן), ובזה מודה ר"א שהקטרת כזית נחשבת ל'הקטרה' וחייבים עליה בחוץ, וציבור יוצאים בה ידי חובתם בפנים, וא"כ הברייתא כדברי כולם, והם נחלקו במשנה בהקטרה של יום הכיפורים בקודש הקדשים, שבזה אמרה התורה שיעור של 'מלא חפניו', שר"א סבר שצריך להקטיר את כל השיעור בבת אחת, ולכן בחוץ חייב רק על הקטרה שלמה, ות"ק סבר שהשיעור הוא לאו דווקא וחייב בחוץ אפילו על כזית.

א"ל אביי: והרי לגבי הקטרת יום הכיפורים נאמר "וְהִיְתָה זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם", ובכל מקום שנאמר "חוקה" הוא מעכב, וא"כ איך יתכן שת"ק סובר שהשיעור הוא לאו דווקא.

אלא אמר אביי וכו': גם אביי מעמיד את הברייתא ואת המשנה כמו רבה (שהברייתא עוסקת בהקטרת הקטורת שבכל יום ויום בהיכל, והמשנה בהקטרה של יום הכיפורים בקודש הקדשים, וכפי שהתבאר), אלא שכולם מודים שבהקטרת יום הכיפורים בקודש הקדשים צריך דווקא את השיעור של 'מלא חפניו', והם נחלקו בהקטרת חוץ, כגון שהקטיר כזית מן הקטורת של החופן שמיועד לקודש הקדשים בחוץ, שת"ק סבר שלומדים קטורת של קודש הקדשים מקטורת של היכל, וכשם שבהקטרה של היכל בחוץ חייבים על כזית כך בהקטרה של קודש הקדשים בחוץ חייבים על כזית, ור"א סבר שלא לומדים קטורת של קודש הקדשים מקטורת של היכל, וכיון שבהקטרת קודש הקדשים אין הקטרת כזית נחשבת ל'הקטרה' כך בחוץ לא חייבים על כזית.

אמר רבא: אם 'חוץ' מ'חוץ' לא לומדים רבנן (כפי שיתבאר מיד), וכי הם ילמדו 'פנים' מ'חוץ'? כלומר וכי ת"ק ילמד קטורת של קודש הקדשים (= 'פנים') מקטורת של היכל (= 'חוץ')?!

מה היא? היכן ראינו שרבנן לא לומדים 'חוץ' מ'חוץ'?

דתניא: כפי שלמדנו בברייתא – יכול המעלה בחוץ פחות מכזית קומץ וכו', יהא חייב תלמוד לומר "לעשות אותו" על השלם הוא חייב, ואינו חייב על החסר. ע"כ הברייתא.

מבארת הגמ':

והא פחות משלשת לוגין וכו': והרי המנסך בחוץ פחות משלשת לוגין יין או מים למרות שיש בו שיעור של כמה זיתים פטור, ורבנן לא למדו שיהיה חייב על ניסוך שמקומו ב'חוץ' דהיינו במזבח החיצון מדין המקטיר בחוץ כזית מן האימורים שמקומם גם כן ב'חוץ' דהיינו במזבח החיצון, ואם הם לא למדו 'חוץ' מ'חוץ' בוודאי שאינם לומדים 'פנים' (= קטורת של קודש הקדשים) מ'חוץ' (= קטורת של היכל)!